ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004 *2009*

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

2008/2234(INI)

30.1.2009

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με προβλήματα και προοπτικές που αφορούν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια
(2008/2234(INI))

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Εισηγήτρια: Urszula Gacek

PR_INI

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ 3

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με προβλήματα και προοπτικές που αφορούν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια (2008/2234(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το κεφάλαιο V αυτού με τίτλο "Δικαιώματα των πολιτών",

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής με τίτλο "Πέμπτη έκθεση για την ιθαγένεια της Ένωσης (1 Μαΐου 2004 – 30 Ιουνίου 2007)" (COM(2008)0085),

– έχοντας υπόψη την οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών[1], (οδηγία για την ελεύθερη κυκλοφορία),

– έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών της 9ης Οκτωβρίου 2008 σχετικά με τα "Δικαιώματα των πολιτών: προώθηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ευρωπαϊκή ιθαγένεια[2],

– έχοντας υπόψη το άρθρο 45 και το άρθρο 112, παράγραφος 2, του Κανονισμού,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων και τις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Διεθνούς Εμπορίου, της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων, της Επιτροπής Συνταγματικών Υποθέσεων και της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων (A6-0000/2009),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινή αγορά και η οικονομική ολοκλήρωση προσεγγίζουν την πραγματική ολοκλήρωση, παρότι η νομική βάση για την ιθαγένεια της ΕΕ βρίσκεται ακόμα στο στάδιο ανάπτυξης,

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 17 της Συνθήκης ΕΚ που εισήχθη με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ ορίζει ότι: "πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους", και ότι αυτή η αρχή αναπτύχθηκε περαιτέρω με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ που ορίζει ότι "η ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια",

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η ιθαγένεια της ΕΕ προστίθεται στις ιθαγένειες των κρατών μελών και, με βάση την ιδιότητά της αυτή, η χορήγησή της ρυθμίζεται από κάθε κράτος μέλος βάσει των νόμων του, οι οποίοι διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι όλοι οι πολίτες της ΕΕ δικαιούνται να ψηφίζουν και να είναι υποψήφιοι σε τοπικές και ευρωπαϊκές εκλογές στο κράτος μέλος διαμονής τους υπό τις ίδιες συνθήκες με τους πολίτες του κράτους μέλους αυτού,

[1] ΕΕ L 158 της 30.4.2004, σ. 77.
[2] CdR 78/2008.

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι η προσφυγή στην Επιτροπή Αναφορών του Κοινοβουλίου και στον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή αποτελεί ένα σημαντικό μη δικαστικό μέσο προσφυγής που είναι διαθέσιμο στους πολίτες της ΕΕ,

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε ως αποτέλεσμα σημαντική αύξηση του αριθμού των πολιτών της ΕΕ που διαμένουν εκτός του κράτους μέλους καταγωγής τους,

1. επιδοκιμάζει το γεγονός ότι, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ένα εκατομμύριο πολίτες της ΕΕ από διαφορετικά κράτη μέλη μπορούν να καλέσουν συλλογικά την Επιτροπή να υποβάλει νομοθετικές προτάσεις, και πιστεύει ότι ένα τέτοιο νομικό δικαίωμα θα αυξήσει σημαντικά την ευαισθητοποίηση σε σχέση με την ιθαγένεια της ΕΕ μεταξύ των Ευρωπαίων· καλεί την Επιτροπή να ετοιμάσει διαφανείς και εύκολα κατανοητές διαδικασίες για την υλοποίηση της "πρωτοβουλίας των πολιτών" , ώστε να μπορούν οι πολίτες της ΕΕ να δρομολογήσουν αποτελεσματικά νομοθεσία αμέσως μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας· ενώ ελπίζει ότι δεν θα είναι απαραίτητο, τονίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να ενσωματώσει αυτό το δικαίωμα πρωτοβουλίας στις πολιτικές της ανεξαρτήτως του τελικού καθεστώτος της Συνθήκης·

2. ανησυχεί για την πλημμελή εφαρμογή των τρεχουσών οδηγιών, η οποία προκαλεί πολλά προβλήματα σε σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία και άλλα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ, και καλεί όλα τα μέρη να μεταφέρουν και να εφαρμόσουν ορθά και πλήρως το κοινοτικό κεκτημένο·

3. καλεί την Επιτροπή να αναθεωρήσει το πρόγραμμά της με τίτλο "Ευρώπη για τους Πολίτες" προκειμένου να βελτιώσει την επικοινωνία με τον μέσο πολίτη της ΕΕ και να διασφαλίσει την ευρεία διάδοση· σημειώνει ότι ενώ είναι σημαντική η διαρθρωτική στήριξη προς ομάδες προβληματισμού και ερευνητικά ιδρύματα με βάση τις Βρυξέλλες, τέτοιες οργανώσεις προβαίνουν σε ελάχιστες ενέργειες για να ενημερώσουν πολίτες που δεν είναι ήδη ενημερωμένοι· καλεί την Επιτροπή να εστιάσει εκ νέου τη χρηματοδότησή της σε περιφερειακές και τοπικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δεν έχουν ως βάση τους τις Βρυξέλλες και να θεσπίσει, στο μέλλον, προγράμματα παρόμοια με το εξαιρετικά επιτυχές πρόγραμμα "Νεολαίας σε Δράσει 2007-2013" για να βοηθήσει τις τοπικές και περιφερειακές κυβερνητικές αρχές να ενημερώσουν τους κατοίκους τους για τα δικαιώματά τους ως πολίτες της ΕΕ·

4. καλεί τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια να λάβουν όλα τα χρηματοδοτικά μέτρα στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους για να αυξήσουν το ποσοστό φοιτητών που συμμετέχουν σε ανταλλαγές στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus·

5. επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να προωθήσει τη γνώση σε σχέση με τους νέους κανόνες που ορίζονται στην οδηγία για την ελεύθερη κυκλοφορία, περιλαμβανομένης της δημοσίευσης των κατευθυντήριων γραμμών για την οδηγία, και καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι αυτές οι πληροφορίες θα καταστούν ευρέως διαθέσιμες σε τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι οποίες αποτελούν την πρώτη πηγή πληροφοριών για πολλούς πολίτες, και καθώς σε τοπικό επίπεδο σημειώνονται τα περισσότερα προβλήματα και παραβιάσεις των δικαιωμάτων των πολιτών της ΕΕ

6. θεωρεί ότι οι απάτριδες που διαμένουν μόνιμα σε κράτη μέλη βρίσκονται σε μοναδική θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση· ανησυχεί ότι ορισμένα κράτη μέλη τούς επιβάλλουν αδικαιολόγητες απαιτήσεις ή απαιτήσεις που ενδέχεται να μην είναι αυστηρώς απαραίτητες προκειμένου να λάβουν την ιθαγένεια· καλεί εν προκειμένω τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν συνεχώς δίκαιες λύσεις, βάσει των συστάσεων διεθνών οργανισμών·

7. υπενθυμίζει στα κράτη μέλη, τις τοπικές αρχές και τους μετανάστες ότι όλα τα σημεία των κοινών βασικών αρχών για την πολιτική ενσωμάτωσης των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση[1]πρέπει να εφαρμόζονται εξίσου·

8. υπενθυμίζει στα κράτη μέλη και τις τοπικές αρχές ότι η έννοια της ιθαγένειας της ΕΕ περιλαμβάνει την αρχή της μη διάκρισης όλων των πολιτών της ΕΕ, και όχι μόνο των πολιτών ενός συγκεκριμένου κράτους μέλους· προτρέπει την Επιτροπή να προχωρήσει περαιτέρω την ανάλυσή της για την κατάσταση των ενδοκοινοτικών μεταναστών και να αναλάβει κατάλληλη δράση προκειμένου να διασφαλίσει ότι πράγματι απολαύουν δικαιωμάτων ως πολίτες της ΕΕ·

9. επισημαίνει ότι η ιθαγένεια της ΕΕ περιλαμβάνει καθήκοντα και όχι μόνο δικαιώματα· εφιστά συγκεκριμένα την προσοχή στο καθήκον της συμμόρφωσης προς τους νόμους του κράτους στο οποίο κατοικεί ο ενδιαφερόμενος πολίτης της ΕΕ και του σεβασμού των πολιτισμών άλλων λαών·

10. τονίζει ότι τα προβλήματα γλώσσας ή δεξιοτήτων επικοινωνίας δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως λόγοι για την άρνηση πρόσβασης σε κοινωνικά δικαιώματα τα οποία ενδέχεται να δικαιούται ένα άτομο ως κάτοικος κράτους μέλους, περιλαμβανομένου του δικαιώματος σε κοινωνικά επιδόματα που χορηγούνται από εθνικές ή τοπικές αρχές·

11. καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει τον ρόλο και τη συμπεριφορά των εθνικών υπηρεσιών παιδικής μέριμνας, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι τηρούνται οι αρχές της ισότητας και της μη διάκρισης μεταξύ των πολιτών της ΕΕ· τονίζει ότι στους γονείς θα πρέπει να επιτρέπεται να μιλούν στα παιδιά τους στη μητρική τους γλώσσα και ότι η υπηκοότητα ή η γλώσσα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως λόγοι για να στερηθούν οι γονείς την πρόσβαση στο παιδί τους·

12. επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς τα κράτη μέλη να σέβονται το δικαίωμα πολιτών της ΕΕ να ταξιδεύουν στο εσωτερικό της ΕΕ με ισχύον εθνικό δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο και να μην απαγορεύουν τέτοια κυκλοφορία βάσει λόγων ασφάλειας ή άλλων λόγων, ιδίως στον τομέα των αεροπορικών και θαλάσσιων ταξιδίων·

13. καλεί τα κράτη μέλη και τις τοπικές αρχές να λάβουν περαιτέρω μέτρα για να διευκολύνουν την κυκλοφορία πολιτών της ΕΕ μεταξύ κρατών μελών, ιδίως σε σχέση με πρακτικά θέματα όπως η μεταβίβαση ταξινομημένων οχημάτων, η αναγνώριση ατομικών ασφαλιστικών συμβολαίων και ασφαλιστικών συμβολαίων οχημάτων που έχουν εκδοθεί σε άλλο κράτος μέλος, η διαβίβαση ιατρικών ιστορικών, οι σαφείς κανόνες για την

[1] Έγγραφο του Συμβουλίου 14615/04 της 19ης Νοεμβρίου 2004.

καταβολή ιατρικών εξόδων, μεταξύ πολλών άλλων θεμάτων, που πολύ συχνά παρουσιάζουν δυσλειτουργίες παρά τις προσπάθειες να εναρμονιστούν σε επίπεδο ΕΕ·

14. καλεί την Επιτροπή να διαθέσει χρηματοδότηση για την παροχή σε υπαλλήλους δημόσιων υπηρεσιών τοπικού και περιφερειακού επιπέδου των κρατών μελών, που ασχολούνται με ενδοκοινοτικούς μετανάστες, κατάρτισης στα βασικά θέματα της κοινοτικής νομοθεσίας που ισχύει στους αντίστοιχους τομείς, και να βοηθήσει τις διοικήσεις να απαντήσουν ερωτήματα που αφορούν πιθανές διαφορές και αντιθέσεις μεταξύ εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας· επικροτεί εν προκειμένω το online δίκτυο επίλυσης προβλημάτων SOLVIT της Επιτροπής και ζητεί να ενισχυθεί και να προωθηθεί περαιτέρω·

15. υπενθυμίζει τις διατάξεις της οδηγίας για την ελεύθερη κυκλοφορία που παρέχουν σε πολίτες της ΕΕ το δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση ότι δεν καθίστανται υπέρμετρο βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας· σημειώνει, ωστόσο, ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμμορφώνονται προς τις αποφάσεις του ΔΕΚ[1], που έχουν ερμηνεύσει, για τους σκοπούς της οδηγίας, την έκφραση "επαρκείς πόροι"·

16. καλεί την Επιτροπή να προτείνει περαιτέρω ενοποιημένες και αποσαφηνισμένες οδηγίες για τη βελτίωση της ελεύθερης κυκλοφορίας και άλλων δικαιωμάτων για πολίτες της ΕΕ σε άλλους τομείς, περιλαμβανομένου του τομέα της επαγγελματικής κινητικότητας, της φορητότητας των συντάξεων και των κοινωνικών δικαιωμάτων και της αμοιβαίας αναγνώρισης των τίτλων σπουδών και των επαγγελματικών προσόντων·

17. εκφράζει τη λύπη του για τον χαμηλό αριθμό πολιτών της ΕΕ που διαμένουν σε κράτος μέλος διαφορετικό από το δικό τους και αξιοποιούν το δικαίωμα ψήφου ή υποψηφιότητας είτε σε ευρωπαϊκές είτε σε δημοτικές εκλογές στον τόπο κατοικίας τους· σημειώνει τα πρακτικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν πολύ συχνά οι πιθανοί ψηφοφόροι κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους· προτρέπει την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις τοπικές αρχές να δρομολογήσουν αποτελεσματικές ενημερωτικές εκστρατείες για τα εκλογικά δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ και να παράσχουν πρακτικές συμβουλές για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να τα ασκήσουν σε τοπικό επίπεδο·

18. σημειώνει ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές για πολίτες της ΕΕ που ζουν σε κράτος μέλος διαφορετικό από το δικό τους σε σχέση με τα εκλογικά δικαιώματα σε εθνικές βουλευτικές εκλογές στη χώρα καταγωγής τους· εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι σε πολλούς πολίτες της ΕΕ στερούνται τα δικαιώματα ψήφου τόσο στη χώρα καταγωγής τους όσο και στη χώρα υποδοχής τους· παροτρύνει τα κράτη μέλη να συνεργαστούν προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στους ψηφοφόρους που διαμένουν εκτός του κράτους μέλους καταγωγής τους να ασκούν τα πλήρη εκλογικά τους δικαιώματα στο κράτος μέλος διαμονής τους, με την παροχή επαρκούς αριθμού εκλογικών τμημάτων και με τη διευκόλυνση της εύκολης εγγραφής ψηφοφόρων σε εκλογικούς καταλόγους·

19. υπενθυμίζει ότι βάσει του άρθρου 20 της Συνθήκης ΕΚ, πολίτες της ΕΕ στην επικράτεια τρίτης χώρας στην οποία το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοοι δεν εκπροσωπείται,

[1] Μεταξύ άλλων υποθέσεων: C-424/*98, Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, και C-184/99, Grzelczyk.*

δικαιούνται προστασία από τις διπλωματικές ή προξενικές αρχές οποιουδήποτε κράτους μέλος, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους, και τονίζει τη σημασία που έχει μια τέτοια διάταξη ως ζήτημα αρχής, στον βαθμό που σκοπός είναι να αναγνωριστεί η εξωτερική διάσταση της ιθαγένειας της ΕΕ

20. καλεί τα κράτη μέλη που δεν το έχουν πράξει ήδη να ενσωματώσουν το άρθρο 20 της Συνθήκης ΕΚ στα εθνικά τους διαβατήρια μαζί με εθνικές πληροφορίες, όπως ζητείται στην έκθεση Barnier και στα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 15ης Ιουνίου 2006· καλεί την Επιτροπή να προβλέψει γραφεία έκδοσης διαβατηρίων σε κάθε κράτος μέλος, καθώς και την παροχή φυλλαδίου που θα αναφέρει τα εν λόγω δικαιώματα και θα περιέχει επιγραμματική παρουσίαση των μέτρων που υποστηρίζουν το άρθρο 20 της Συνθήκης ΕΚ ζητεί το φυλλάδιο να διανέμεται σε άτομα που παραλαμβάνουν τα νέα τους διαβατήρια·

21. καλεί την Επιτροπή και το Συμβούλιο να εγκρίνουν περαιτέρω οδηγίες και άλλα μέτρα για να ενισχύσουν το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα της διπλωματικής και προξενικής προστασίας και να επιβάλουν νομικά δεσμευτικούς κανόνες για την εφαρμογή του άρθρου 20 της Συνθήκης ΕΚ·

22. επικροτεί την παρουσίαση εκ μέρους της Επιτροπής ενός σχεδίου δράσης για την περίοδο 2007-2009 στην ανακοίνωσή της τής 5ης Δεκεμβρίου 2007 με τίτλο "Αποτελεσματική προξενική προστασία στις τρίτες χώρες: η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης" (COM(2007)0767)· καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να υλοποιήσουν περαιτέρω τις συστάσεις του Πράσινου Βιβλίου της Επιτροπής της 28ης Νοεμβρίου 2006 με τίτλο "Η διπλωματική και προξενική προστασία του υπηκόου της Ένωσης στις τρίτες χώρες" (COM(2006)0712), και εκείνες του ψηφίσματος του Κοινοβουλίου επί του ίδιου θέματος της 11ης Δεκεμβρίου 2007[1]

23. καλεί την Ένωση να λάβει περαιτέρω μέτρα για να προστατεύσει τους πολίτες της σε τρίτες χώρες, αναλαμβάνοντας μεταξύ άλλων δράση για να αποτρέψει το ενδεχόμενο να επιβληθεί σε πολίτη της ΕΕ η θανατική ποινή·

24. καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει να διαπραγματεύεται τα ταξίδια χωρίς θεώρηση σε τρίτες χώρες εξ ονόματος όλων των κρατών μελών και πολιτών της ΕΕ· σημειώνει την εγγενή αδικία στο γεγονός ότι ορισμένοι πολίτες υπόκεινται σε απαιτήσεις θεώρησης ενώ άλλοι μπορούν να ταξιδεύουν στο πλαίσιο εθνικών προγραμμάτων απαλλαγής από την υποχρέωση θεώρησης·

25. θεωρεί ότι το καθεστώς του δικαιώματος αναφοράς ως θεμελιώδους δικαιώματος των πολιτών της ΕΕ θα απαιτούσε, τουλάχιστον, η Επιτροπή να αιτιολογεί επαρκώς το γεγονός ότι δεν ακολουθεί σύσταση του Κοινοβουλίου·

26. καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να αναπτύξουν στενότερη συνεργασία με την Επιτροπή Αναφορών του Κοινοβουλίου και τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή ώστε κάθε πολίτης της ΕΕ να μπορεί να ασκεί τα δικαιώματά του πιο αποτελεσματικά·

[1] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P6_TA(2007)0592.

27. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και την Επιτροπή, καθώς και στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών.